

2014/0259(NLE)

27.5.2015

AJÁNLÁSTERVEZET

a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet kényszermunkáról szóló 1930. évi egyezménye 2014. évi jegyzőkönyvének a szociálpolitikai vonatkozások tekintetében az Európai Unió érdekében történő megerősítésére a tagállamoknak adott felhatalmazásról szóló tanácsi határozattervezetről (06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

Foglalkoztatási és Szociális Bizottság

Előadó: Patrick Le Hyaric

Az eljárások jelölései

- * Konzultációs eljárás
- *** Egyetértési eljárás
- ***I Rendes jogalkotási eljárás (első olvasat)
- ***II Rendes jogalkotási eljárás (második olvasat)
- ***III Rendes jogalkotási eljárás (harmadik olvasat)

(Az eljárás típusa a jogszabálytervezetben javasolt jogalaptól függ.)

TARTALOM

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT JOGALKOTÁSI ÁLLÁSFOGLALÁS-TERVEZETE.....	5
RÖVID INDOKOLÁS	6

AZ EURÓPAI PARLAMENT JOGALKOTÁSI ÁLLÁSFOGLALÁS-TERVEZETE

**a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet kényszermunkáról szóló 1930. évi egyezménye 2014. évi jegyzőkönyvének a szociálpolitikai vonatkozások tekintetében az Európai Unió érdekében történő megerősítésére a tagállamoknak adott felhatalmazásról szóló tanácsi határozattervezetről
(06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))**

(Egyetértés)

Az Európai Parlament,

- tekintettel a tanácsi határozat tervezetére (06732/2015),
 - tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés 153. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjával, 218. cikke (6) bekezdése második albekezdésének a) és v) pontjával, valamint 218. cikke (8) bekezdésével együtt értelmezett 153. cikke (2) bekezdése értelmében a Tanács által benyújtott, egyetértésre irányuló kérelemre (C8-0079/2015),
 - tekintettel eljárási szabályzata 99. cikke (1) bekezdésének első és harmadik albekezdésére, 99. cikke (2) bekezdésére, valamint 108. cikke (7) bekezdésére,
 - tekintettel a Foglalkoztatási és Szociális Bizottság ajánlására (A8-0000/2015),
1. egyetért a tanácsi határozatra irányuló javaslattal;
 2. utasítja elnökét, hogy továbbítsa a Parlament álláspontját a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányának és parlamentjének.

RÖVID INDOKOLÁS

Bevezetés

A kényszermunka sérti az emberi jogokat, és férfiak, nők, fiatal lányok és fiúk millióinak emberi méltóságát.

A kizsákmányolás eme legerőszakosabb formája elleni küzdelem az emancipációért sikra szálló számos jelentős politikai és filozófiai mozgalomban alapvető szerepet játszott. Az emancipációért folyó küzdelem, melynek célja volt, hogy felszabadítsa az embert a politikai és kulturális uralom és a fizikai függőségek alól, mindig is támadta a szolgamunkát, amely megakadályozta a többi jogosultság érvényesítését.

Ennek ellenére a kényszermunka a 21. században még mindig 21 millió embert érint, akik áldozatai annak a kizsákmányolásnak, amely évente 150 milliárd dollárnyi jövedelmet termel e jogsértés szervezői és lebonyolítói számára.

A kizsákmányolás fizikai vagy anyagi kényszeren alapuló klasszikus formái mellett újak jelentek meg, különösen a gazdag országokban, a működő jogállami közeg ellenére. Jóllehet ezek sokkal árnyaltabbak és alattomosabbak, éppoly erőszakosak, és mozgatórugójuk a jobb élet reménye. Olyan férfiak, nők és gyermekek az áldozatai, akik szeretnék maguk mögött hagyni a mostoha életkörülményeket, és ennek érdekében úgy döntöttek, hogy változtatnak az életükön.

Bár adósrabszolgaság hivatalosan már nem létezik az európai kontinensen, az Európai Unióban 880 000, az egész európai kontinensen 1,6 millió személy sínylődik a kényszermunka ezen új formáinak fogságában. Külföldi munkaajánlattal elcsábított férfiak és nők, akiket állítólagos munkaadóik valójában csapdában tartanak, embercsempészek által kizsákmányolt migránsok, és az otthoni közegből kiszakított, védtelen gyermekek.

A legkiszolgáltatottabbak – a nők, a gyerekek, a migránsok – azok, akiket a legrosszabb feladatokra és körülményekre kényszerítenek: prostitúcióra, koldulásra, a legkeményebb és legmegalázóbb munkákra. A kizsákmányolás erőszakos jellegét tovább tetézi a fizikai erőszak, a folyamatos pszichológiai agresszió, a félelem és az elszigeteltség.

Az emberkereskedelem és a kizsákmányolás ezen új formáit – a régiekhez hasonlóan – fel kell számolni a jog eszközeivel, és a jogszabályok érvényre juttatását célzó határozott fellépésekkel. Ez a célja a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) kényszermunkáról szóló 1930. évi egyezményéhez kapcsolódó 2014. évi jegyzőkönyvnek, amelyre az Európai Parlament Foglalkoztatási és Szociális Bizottságának jelen ajánlása irányul.

A jegyzőkönyv

Az ILO kényszermunkáról szóló 1930. évi egyezményéhez csatolt 2014. évi jegyzőkönyv aktualizálja az egyezményt azáltal, hogy a kényszermunka elleni küzdelmet szolgáló új eszközökkel és kötelező jogi erővel ruhazza fel azt.

Abból kiindulva, hogy „a kényszermunka háttere és formái megváltoztak”, a jegyzőkönyv

szükségesnek ítéli megelőző és védelmi intézkedések megtételét, jogorvoslati és jóvátételi mechanizmusok – pl. kártérítés, az okozott anyagi kár vagy fizikai sérelem jóvátétele – létrehozását. Emellett felszólít a rabszolgaság modern formái elleni küzdelmet szolgáló eszközök és a tagállamok e téren folytatott együttműködésének megerősítésére, elismerve ezáltal e jelenségek egyre inkább nemzetközi jellegét.

A jegyzőkönyv rendelkezései megerősítik a nemzetközi jogi kereteket, olyan kötelezettségeket írva elő, melyek a kényszermunka megelőzését szolgálják és védelmet, valamint jogorvoslati lehetőségekhez – például kártérítéshez – való hozzáférést biztosítanak az áldozatok számára.

Az 1. és 6. cikk előírja, hogy az ILO tagállamainak ki kell dolgozniuk a kényszermunka tényleges és tartós felszámolására irányuló nemzeti szakpolitikájukat és cselekvési tervüket, továbbá – a munkáltatói és munkavállalói szervezetekkel konzultálva – intézkedéseket kell hozniuk a jegyzőkönyv rendelkezéseinek alkalmazása érdekében.

A 2. cikk előírja, milyen intézkedéseket kell tenniük az ILO-tagállamoknak a kényszermunka megelőzése érdekében:

- a lakosság oktatása és tájékoztatása – kiemelt figyelmet fordítva a különösen sebezhető csoportokra – és a munkaadók képzése és tájékoztatása;
- annak biztosítása, hogy a kényszermunka megelőzése szempontjából releváns jogszabályok hatálya és végrehajtása minden munkavállalóra és a gazdaság valamennyi ágazatára kiterjedjen, illetve a munkaügyi ellenőrző szervek megerősítésére irányuló erőfeszítések;
- a polgárok, és különösen a migráns munkavállalók védelme a potenciálisan visszaélészerű vagy tisztességtelen munkaerő-felvételi és -közvetítési gyakorlatokkal szemben;
- a kellő gondosság támogatása az állami és a magánszektorban egyaránt; valamint
- a kényszermunka kockázatát növelő elsődleges okok kezelése.

A kényszermunka áldozatai tekintetében a 3. cikk előírja, hogy hatékony intézkedéseket kell hozni azonosításuk, a kényszermunka alóli felszabadításuk, felépülésük és rehabilitációjuk, továbbá egyéb módon történő segítségük és támogatásuk érdekében.

A 4. cikk szerint az ILO-tagállamok kötelesek jogorvoslati lehetőségekhez, például kártérítéshez való hozzáférést biztosítani az áldozatok számára, és az illetékes hatóságok mentesíthetik az áldozatokat az általuk kényszer alatt elkövetett jogellenes cselekményekhez kapcsolódó büntetőeljárás alól.

Az 5. cikk nemzetközi együttműködést ír elő a kényszermunka megelőzése és felszámolása érdekében, a 7. cikk pedig eltörli az egyezményben szereplő átmeneti rendelkezéseket.

Összhang az EU szakpolitikáival és célkitűzéseivel

Az EU az elsődleges joganyagában rögzítette a kényszermunka tilalmát azáltal, hogy az

Európai Unió működéséről szóló szerződésbe¹ beépítette a munkavállalók alapvető szociális jogairól szóló chartát és az Európa Tanács Európai Szociális Chartáját.

Bár az EU még nem csatlakozott az emberi jogok európai egyezményéhez, az EU Bírósága már hivatkozott e dokumentumra, amelynek 4. cikke rögzíti a rabszolgaság és a kényszermunka tilalmát.

Az Európai Uniónak ezért – határain belül és kívül egyaránt – szakpolitikáin keresztül törekednie kell az emberi jogok és a méltányos munka védelmére, azok támogatására, valamint az emberkereskedelem felszámolására.

Az előadó véleménye

A munkavállalói jogok a méltányos munka egyik alappilléret alkotják, és a kizsákmányoló jellegű munkavégzés elleni küzdelem legfontosabb eszközei. Ezért e jogok mindennemű kurtítása, más – például a szabad mozgásra irányuló – politikákon keresztüli kijátszása, vagy az eredeti munkajogi normák szűkítésére irányuló munkajogi reformot sürgető politikai nyomás ellentétes a tisztességes munkaügyi normák legszélesebb körű alkalmazásával.

Ennek tükrében aggasztó a munkavállalók kiküldetéséről szóló irányelv alkalmazása, mivel de facto joghézagot eredményezhet, és lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy szemet hunyjanak, sőt, az alvállalkozói láncon keresztül még ösztönözzék is a hatályos szabályok, minimális követelmények és gyakorlatok megsértését. Miután a nemzeti munkaügyi felügyelők nem tudják megfelelően kezelni az ezen irányelv hatálya alá tartozó, határokon átnyúló ügyeket, mindenfajta visszaélés előfordulhat, beleértve a kényszermunka formájában megvalósulókat is. A jegyzőkönyv 2. cikke ezért kéri a munkaügyi felügyelet megerősítését a munkaügyi jogszabályok betartatása érdekében.

A jegyzőkönyv kéri a kormányokat, hogy hozzanak intézkedéseket a munkavállalók – különösen a migráns munkavállalók – visszaélésszerű és tisztességtelen munkaerő-felvételi gyakorlatokkal szembeni fokozottabb védelme érdekében. Ezt azonban nem lehet megfelelő módon kivitelezni a munkajog végrehajtási eszközeinek valódi megerősítése és annak világos és egyértelmű kinyilvánítása nélkül, hogy a munkajog – a kollektív fellépéshez való joghoz hasonlóan – elsőbbséget élvez a szabad mozgáshoz való joggal és a versenyjoggal szemben. Ennek érdekében az egyezmény megerősítésével egyidejűleg az EU-nak meg kell vizsgálnia az európai politikák hatását a munkajog terén.

A jegyzőkönyvben a kényszermunka elleni védelem másik kiemelt vonulata a megelőzés és a jogorvoslat.

A megelőzés csak akkor lehet hatékony, ha felhagyunk az illegális bevándorlás démonizálásával, és humanista módon közelítünk a kérdéshez. A migránsok – különösen a nők – gyakran a kényszermunka első áldozatai, és ha szankcionáljuk rendezetlen jogállásukat vagy a tevékenységet, amelyre kényszerítik őket (a kényszermunkából származó 150 milliárd dollárnyi nyereség kétharmadát a szexuális kizsákmányolás termeli ki), az eltávolítja őket azoktól a jogi struktúráktól, amelyek képesek lennének jogaik érvényesítésére.

¹ EUMSZ 10. cím – Szociálpolitika

Ezért fontos, hogy az érintetteket kiemeljük abból az elszigeteltségből, amelybe kizsákmányolók és az illegális bevándorlásra túlzott elnyomással reagáló jogi rendszerek kényszerítik őket.

Valódi európai vitát kell folytatni az ILO kényszermunkáról szóló legutóbbi jelentésében¹ meghatározott azon kockázati tényezőkről, amelyek az embereket a kényszermunka irányába taszítják: a bérek visszaesése és a szegénység, az oktatás hiányával összefüggő kiszolgáltatottság, az írástudatlanság, bizonyos csoportok (migráns nők, gyermekek) kiszolgáltatottsága. A szegénység elleni küzdelem európai stratégiájának jóval túl kellene mutatnia a nemzeti intézkedések pusztá koordinálásán, kötelező erejű célokat kellene meghatározni a szegénység csökkentése terén, és alapul kellene vennie a szóban forgó jegyzőkönyv bevezetőjének szavait, melyek szerint a kényszermunka „hozzájárul a szegénység állandósulásához, és akadályozza a tisztességes munka általánosan elérhetővé tételére vonatkozó célkitűzés teljesítését.

A kártérítés a munkáltató felelőssége, de abban a megbízást adó félnek is osztoznia kellene, nehogy az alvállalkozói lánc révén kibújhasson e felelősség alól.

Végezetül, az EU csak akkor válhat a haladás vezető erejévé, amennyiben azt nem korlátozza a határain belülre, és nem veti alá a nemzetközi verseny diktálta feltételeknek. Az európai diplomáciának, csakúgy, mint a kereskedelempolitikának, sokkal határozottabban kellene fellépnie azokkal a harmadik országokkal szemben, amelyek sértik az ILO kényszermunkáról szóló 1930. évi egyezményét és annak 2014. évi jegyzőkönyvét.

Az Európában elszigetelt és kizsákmányol fülöp-szigeteki háztartásbeli ügyétől a katarai labdarúgó világbajnokság stadionjait építő munkások esetéig, a gyermekmunka drámáján és a szexuális kizsákmányolást működtető erőszakon át mindig ugyanazzal a logikával és bűnözői hálózatokkal állunk szemben, amelyek működését nem tűrhetjük tovább.

Az előadó ezért javasolja, hogy a Parlament adja egyetértését a tanácsi határozatra irányuló javaslatához.

¹ „Profit és szegénység: a kényszermunka gazdaságtana”